

РЕЦЕНЗІЯ

професора кафедри терапії та реабілітації
Національного університету фізичного виховання
і спорту України, доктора наук з фізичного виховання і спорту,
професора Ніканорова Олексія Костянтиновича
на дисертаційну роботу **Мангушевої Ольги Олександрівни**
на тему: «Використання Канадського інструмента оцінки виконання занять
для підвищення клієнтоорієнтованості та заняттєвої спрямованості
ерготерапевтичних послуг в Україні», подану
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія
галузі знань 22 Охорона здоров'я

Актуальність. Ерготерапія є відносно новою професійною та науковою сферою, що перебуває у стані активного становлення в системі охорони здоров'я і реабілітаційних послуг в Україні. Канадський інструмент оцінки виконання занять (COPM) є одним із заняттєвоспрямованих та клієнтоорієнтованих інструментів оцінки, які широко застосовуються ерготерапевтами у різних сферах практичної діяльності для забезпечення індивідуалізації надання реабілітаційних послуг. Інструмент COPM має практичне застосування з клієнтами різних нозологічних та вікових груп. Станом на початок виконання дисертаційного дослідження у сучасних українських наукових дослідженнях зустрічалися поодинокі випадки використання COPM для вивчення ефективності ерготерапевтичних втручань у контексті заняттєвої участі клієнтів ерготерапії. Однак, у практичній та науковій діяльності були застосовані невалідовані та неофіційні варіанти перекладу COPM українською мовою. Здійснення офіційного перекладу та змістової валідації COPM є перспективним та практично значущим завданням для якісного розвитку ерготерапії в Україні.

Беручи до уваги те, що в умовах воєнного часу переважна кількість ерготерапевтів надає реабілітаційні послуги пораненим

військовослужбовцям та ветеранам, окреслене автором завдання щодо дослідження можливостей та особливостей застосування СОРМ для цієї категорії клієнтів є цілком обґрунтованим і соціально детермінованим. З огляду на виявлені прогалини у системі професійної підготовки фахівців, які обіймають посади ерготерапевтів, обґрунтоване автором завдання щодо розроблення моделі застосування СОРМ постає своєчасним і методологічно виваженим. Вищевикладене засвідчує актуальність обраної автором теми, яка ґрунтується на сучасних даних щодо застосування інструментів оцінки в ерготерапії, поточного стану розвитку ерготерапії в Україні, потреби у валідованих інструментах оцінювання в ерготерапії українською мовою та станом професійних компетентностей фахівців, які працюють на посадах ерготерапевтів в Україні, що доводить її практичну та наукову значущість.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану роботи НДІ Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021-2025 рр. за темою 4.1 «Підвищення рівня функціональної незалежності та заняттєвої участі осіб різних нозологічних груп за допомогою програм ерготерапевтичних втручань (номер державної реєстрації 0121U107532).

Особистий внесок здобувачки полягав у постановці проблеми, теоретичній розробці та обґрунтуванні основних ідей і положень дисертаційного дослідження, здійсненні наукових розвідок, теоретичному аналізі спеціальної науково-методичної літератури та темою роботи; організації та здійсненні офіційного науково-обґрунтованого перекладу і міжкультурної адаптації СОРМ; організації та проведенні валідації офіційного українського перекладу СОРМ; зборі даних щодо впливу СОРМ на клієнтоорієнтованість та заняттєву спрямованість ерготерапевтичних послуг в Україні; розробленні та описі практичної моделі та практичних рекомендацій для застосування міжкультурно адаптованої валідованої україномовної версії СОРМ; у виконанні основного обсягу теоретичного

аналізу і систематизації даних, інтерпретації та узагальненні отриманих даних дисертаційної роботи.

Ступінь обґрунтування наукових положень і висновків, які сформульовані у дисертації. Наукові результати дисертації висвітлені у 8 наукових працях, серед яких 3 статті опубліковано у періодичних наукових виданнях, які проіндексовані у базі даних Scopus (Q4); 1 – у фаховому виданні України за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія; 4 публікації апробаційного характеру.

Результати дослідження було презентовано на 9 міжнародних та українських науково-практичних конференціях: Національному конгресі з мультидисциплінарної реабілітації: формування стратегії роботи в умовах війни (Львів, 2023), Міжнародному конгресі «1st Occupational Therapy Europe Congress» (Krakow, 2024), X Всеукраїнській дистанційній науково-практичній інтернет-конференції «Проблеми здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії» (Суми, 2024), I Всеукраїнській науково-практичній конференції з ерготерапії «Ерготерапія – професія майбутнього» (Львів, 2024), I Науковопрактичному семінарі «Інструменти дистанційного оцінювання функціонального стану верхньої кінцівки у практиці фізичного терапевта та ерготерапевта» в рамках Міжнародного науково-дослідного проекту: «Дистанційне функціональне оцінювання: інноваційне рішення для реабілітації жертв війни в Україні» (Латвія, 2025), IV Всеукраїнській конференції «Мультидисциплінарний підхід у фізичній реабілітаційній медицині» (Харків, 2025), II Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми фізичної терапії та ерготерапії» (Суми, 2025), II Науково-практичному семінарі «Інструменти дистанційного оцінювання 31 функціонального стану верхньої кінцівки у практиці фізичного терапевта та ерготерапевта» в рамках Міжнародного науково-дослідного проекту: «Дистанційне функціональне оцінювання: інноваційне рішення для реабілітації жертв війни в Україні», (Київ, 2025), Конгресі Травми Ukraine

2025 Всеукраїнської асоціації хірургії пошкоджень та реабілітації (Київ, 2025).

Наукова новизна отриманих наукових результатів полягає в тому, що:

➤ *уперше* досліджено використання СОРМ у рамках надання ерготерапевтичних послуг у різних сферах практики в Україні;

➤ *уперше* здійснено науково-обґрунтований переклад та міжкультурну адаптацію україномовної версії інструмента СОРМ та посібника з адміністрування СОРМ;

➤ *уперше* досліджено зовнішню та змістову валідність україномовної версії СОРМ з вибіркою військовослужбовців/ветеранів та цивільних клієнтів ерготерапії;

➤ *уперше* в українському контексті описано принцип клієнтоорієнтованості крізь призму Канадської моделі виконання занять та залучення (СМОР-Е), запропоновані індикатори клієнтоорієнтованості у доменах особи, заняттєвої активності та середовища;

➤ *уперше* в українському науковому дискурсі запропоновано визначення ключових термінів для ерготерапевтичної практики українською мовою: заняттєво орієнтована практика, заняттєво спрямована практика та практика на основі використання занять;

➤ *уперше* досліджено вплив застосування СОРМ на клієнтоорієнтованість та заняттєву спрямованість ерготерапевтичних послуг як основоположних принципів сучасної ерготерапевтичної практики серед українських ерготерапевтів та клієнтів ерготерапії;

➤ *уперше* вивчено індивідуальний досвід та особливості застосування СОРМ з військовослужбовцями, досліджено особливості заняттєвих потреб українських військовослужбовців у контексті війни, що триває;

- *уперше* розроблено науково-обґрунтовану модель застосування СОРМ на гострому та післягострому етапах реабілітації військовослужбовців/ветеранів та цивільних клієнтів ерготерапії в Україні;
- *уперше* досліджено вплив застосування СОРМ для визначення ефективності ерготерапевтичних послуг та становлення професійної ідентичності фахівців, які працюють на посадах ерготерапевтів, без спеціалізованої освіти з ерготерапії;
- *уперше* розроблено та валідовано практичні рекомендації щодо застосування СОРМ на етапі гострої та післягострої реабілітації військовослужбовців/ветеранів та цивільних осіб в Україні;
- *уперше* розроблено і проведено навчальний модуль для застосування СОРМ з метою підвищення клієнтоорієнтованості та заняттєвої спрямованості ерготерапевтичних послуг в Україні;
- *дістали подальшого розвитку погляди* щодо потенціалу СОРМ позитивно впливати на якість ерготерапевтичних послуг з огляду клієнтоорієнтованості та заняттєвої спрямованості;
- *підтверджено* дані про позитивний вплив СОРМ на клієнтоорієнтовану ерготерапевтичну практику.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що авторкою було розроблено науково-обґрунтований, адаптований та валідований офіційний український переклад СОРМ для використання у практичній та науковій діяльності; було розроблено практичну модель та практичні рекомендації щодо ефективного застосування СОРМ на гострому та післягострому етапі реабілітації військовослужбовців/ветеранів та цивільних в Україні в умовах війни, що триває; було визначено особливості заняттєвого запиту військовослужбовців, що спрямовує процес організації надання ефективної реабілітаційної допомоги військовослужбовцям та ветеранам; було виокремлено практичні результати застосування СОРМ, які охоплюють: встановлення клієнтоорієнтованих та заняттєво спрямованих

цілей для індивідуальної програми реабілітації, покращення якості життя та повернення сенсу життя клієнтові за рахунок безпосереднього зв'язку з індивідуальним заняттєвим запитом клієнта, збільшення задоволеності клієнта ерготерапевтичними послугами, полегшення роботи ерготерапевта, становлення професійної ідентичності ерготерапевтів із ґрунтуванням у заняттєвій парадигмі, потенційна ведуча роль ерготерапевта у МДРК, які застосовують СОРМ, що дозволяє покращити якість ерготерапевтичних послуг як військовослужбовцям, так і цивільному населенню України.

Отримані в процесі дослідження результати дозволяють систематизувати та розширити існуючі уявлення про застосування СОРМ з військовослужбовцями та цивільними клієнтами в Україні, а також обґрунтувати актуальність клієнтоорієнтованості та заняттєвої спрямованості для професійної діяльності ерготерапевтів з метою поліпшення якості життя клієнтів різних нозологічних груп.

Результати дослідження були впроваджені у клінічну практику КНП «Броварська багатопрофільна клінічна лікарня» м. Бровари, Центру нейрореабілітації та відновлення після інсульту «Result» м. Києва, Центру фізичної реабілітації «Фенікс» м. Києва, КП «Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни» с. Клевань, Рівненської обл., КНП «Центральна міська лікарня» Рівненської міської ради м. Рівне, Військово-медичного клінічного центру Західного регіону м. Львова, Західного реабілітаційно-спортивного центру НКСІУ с. Яворова, Львівської обл., КНП обласної клінічної лікарні ІваноФранківської обласної ради м. Івано-Франківська, КНП «Міська клінічна лікарня №4» Дніпровської міської ради м. Дніпра, КНП «Вінницька обласна психоневрологічна лікарня ім. О. І. Ющенка» Вінницької обласної ради м. Вінниці. Матеріали, отримані у результаті дослідження, були впроваджені в освітній процес кафедри фізичної терапії та ерготерапії Українського Католицького Університету при викладанні дисципліни «Основи професійного мислення ерготерапевта» для здобувачів

другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 227 Терапія та реабілітація, Спеціалізації 227.2 «Ерготерапія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» та навчальний процес кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України при викладанні дисципліни «Терапевтичні уміння і навички ерготерапевта» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 227 Терапія та реабілітація, Спеціалізації 227.2 «Ерготерапія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Оцінка змісту дисертації. Рецензоване дисертаційне дослідження викладене на 284 сторінках друкованого тексту. Воно складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних літературних джерел та додатків (13). У ході роботи над дисертаційним дослідженням автором було опрацьовано 299 джерел науково-методичної літератури, з них 266 зарубіжних видань. Робота ілюстрована 22 таблицями та 16 рисунками.

Анотація містить всі необхідні компоненти та грамотно викладена двома мовами. Вступ містить усі необхідні складові: здобувачкою переконливо й аргументовано обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження з урахуванням практичного запиту професії, чітко сформульовано мету і визначено систему взаємопов'язаних, логічно структурованих і адекватних поставленій меті завдань дослідження, окреслено об'єкт та предмет наукового пошуку. Виважено підібрано комплекс методів дослідження, доречних змісту і етапам наукової роботи, що забезпечує достовірність та наукову обґрунтованість отриманих результатів.

У першому розділі, «Теоретичний фундамент та особливості використання Канадського інструмента оцінки виконання занять у ерготерапії» авторкою проведено ґрунтовний аналіз науково-методичної літератури з приводу сучасних уявлень про клієнтоорієнтованість і заняттєву спрямованість як характерних рис заняттєвої парадигми

ерготерапії. Здійснений системний аналіз ключової термінології ерготерапії, зокрема понять, що стосуються заняттєвої парадигми професії, формує належне концептуальне підґрунтя для виокремлення специфічних ознак ерготерапії. У свою чергу, це дає змогу чітко окреслити її відмінності від інших реабілітаційних професій та сприяє упорядкуванню й уніфікації професійної термінології відповідно до сучасних наукових стандартів.

Вивчення світового досвіду застосування COPM для забезпечення клієнтоорієнтованості та заняттєвої спрямованості як цивільних клієнтів, так і військовослужбовців та ветеранів доводить актуальність даного інструмента оцінки для сучасної української ерготерапії. Аналіз численних досліджень щодо використання COPM у різних сферах практичної діяльності з клієнтами різних нозологічних груп переконливо підкреслює позитивний вплив COPM на професійну діяльність ерготерапевтів з огляду на клієнтоорієнтованість та заняттєву спрямованість реабілітаційних послуг.

Авторка здійснює об'єктивний і водночас критичний аналіз реального стану впровадження принципів клієнтоорієнтованості та заняттєвої спрямованості у професійній діяльності ерготерапевтів, узагальнює як позитивні результати реалізації зазначених підходів, так і їх скептичне осмислення і бар'єри, що ускладнюють їх повноцінну інтеграцію у практику. Такий підхід свідчить про наукову неупередженість авторки та забезпечує цілісне бачення досліджуваної проблематики.

У **другому розділі**, «Методи та організація дослідження», описано методи, дизайн та особливості організації багатоетапного наукового пошуку, для якого було обрано змішані методи дослідження як взаємопов'язане поєднання кількісних та якісних методів дослідження. У розділі детально розкрито методологію перекладу та міжкультурної адаптації COPM згідно міжнародних рекомендацій; методологію розроблення опитувальників для реалізації окремих кроків дослідження;

методи збору даних, обрані методи статистичного аналізу, а також якісного аналізу напівструктурованих інтерв'ю за допомогою обґрунтованої теорії. У ході наукового пошуку було залучено чотири групи учасників, для яких було визначено критерії включення. На першому етапі дослідження для здійснення науково-обґрунтованого перекладу COPM було залучено 8 учасників дослідження, на другому етапі для апробації та змістової валідації українського перекладу COPM було залучено 20 ерготерапевтів та 84 клієнтів ерготерапії; на етапі валідації практичних рекомендацій за допомогою методу Дельфі було залучено 12 ерготерапевтів. Дослідження проводилося на базі 10 закладів охорони здоров'я, перелік яких подано вище. Другий розділ демонструє узгодженість структурних компонентів дослідження та відповідність обраної методології поставленим завданням, що свідчить про належний рівень наукової підготовки здобувачки та методологічну зрілість виконаної роботи.

У третьому розділі, «Переклад, міжкультурна адаптація і змістова валідація Канадського інструмента оцінки виконання занять» викладено основні результати попереднього етапу щодо вивчення потенціалу до інтеграції COPM в ерготерапевтичну практику в Україні. Авторкою описано результати пілотного анонімного опитування, у якому взяло участь 213 респондентів, за результатами якого було підтверджено актуальність обраної теми та завдань дослідження. Виявлено, що частота використання COPM в ерготерапевтичній практиці є низькою, як і обізнаність та компетентність ерготерапевтів застосовувати COPM на практиці. У розділі окреслено потенційні очікувані переваги і бар'єри до використання COPM в українській реабілітації, а також попередній аналіз особливостей застосування інструмента з військовослужбовцями та ветеранами. Авторкою описано багатоетапний науково-обґрунтований процес перекладу та змістової валідації COPM за допомогою визначення індексу змістової валідності CVI. Виявлено, що розроблена українська версія COPM

має достатній рівень змістової валідності і може бути рекомендована до застосування в Україні. За допомогою розроблених авторкою анонімних опитувальників було досліджено вплив використання СОРМ протягом трьох місяців на клієнтоорієнтованість та заняттєву спрямованість ерготерапевтичних послуг. Виявлено, що професійна діяльність ерготерапевтів статистично значуще змінилася у площині заняттєвої спрямованості, хоча як клієнти так і ерготерапевти вважають, що СОРМ має потенціал позитивно впливати як на заняттєву спрямованість, так і на клієнтоорієнтованість.

Статистичний аналіз документації на основі СОРМ засвідчив цінність використання СОРМ у практичній діяльності ерготерапевтів, зокрема для оцінки ефективності ерготерапевтичних втручань. Застосування СОРМ із вибіркою цивільних клієнтів та військовослужбовців/ветеранів дозволив виявити підмінності заняттєвого запиту між групами, що має практичне значення для планування ефективних реабілітаційних втручань.

У четвертому розділі, «Практична модель застосування Канадського інструмента оцінки виконання занять в Україні» описано алгоритм збору та аналізу даних на основі застосування конструктивістської обґрунтованої теорії для розроблення практичної моделі застосування СОРМ з військовослужбовцями та цивільними клієнтами ерготерапії в Україні. Вперше в Україні авторкою застосовано дану методологію якісного аналізу **для формування практичної моделі застосування інструмента оцінки** в рамках реабілітаційних досліджень. Авторкою та незалежною дослідницею було проведено комплексний, скрупульозний, ретельно спланований і тривалий багатоетапний аналіз стенограм 18 годи інтерв'ю з ерготерапевтами та клієнтами ерготерапії. У процесі опрацювання якісних даних, що вимагало поетапне різнорівневе кодування даних, було здійснено аналіз та синтез даних для розроблення візуальної схеми практичної моделі застосування СОРМ. Якісні дані представлені у роботі цитатами з інтерв'ю.

Запропонована авторкою модель демонструє партнерську взаємодію між ерготерапевтом та клієнтом ерготерапії, у результаті якої встановлюються заняттєво-спрямовані та клієнтоорієнтовані цілі для індивідуальної програми реабілітації. Модель окреслює фактори, які можуть бути бар'єрами або сприяти успішному застосуванню СОРМ, акцентує на активній участі клієнта, важливості цінування та дотримання принципів заняттєвої спрямованості та клієнтоорієнтованості обома учасниками процесу, а також демонструє переваги застосування СОРМ як для клієнта, так і для ерготерапевта. Розроблені на основі даної моделі практичні рекомендації для сприяння ефективному впровадженню СОРМ у процес надання ерготерапевтичних послуг, були валідовані за методикою модифікованого протоколу Дельфі із рівнем узгодженості, що перевищував 80%.

У п'ятому розділі, «Аналіз та обговорення результатів дослідження» проведено аналіз отриманих результатів та їх порівняння з висновками та результатами інших досліджень, даними науково-методичної літератури.

Висновки, сформульовані в дисертації – обґрунтовані і достовірні, відповідають меті та завданням дослідження, відображають новизну і беззаперечну практичну значущість рецензованої роботи.

Порушень принципів академічної доброчесності не виявлено.

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації. Дисертаційне дослідження виконано на належному науковому рівні, проте окремі положення мають дискусійний характер та потребують уточнення. В контексті викладеного вище вважаємо за доцільне зробити такі зауваження та пропозиції:

1. У тексті зустрічаються поодинокі орфографічні неточності та порушення нумерації. Зокремо, у другому розділі пункти «Емпіричні методи дослідження» та «Статистичні методи дослідження» обидва позначені як 2.1.2.

2. У першому розділі варто було чітко визначити показники заняттєво-спрямованої ерготерапії подібно до визначення об'єктивних показників клієнтоорієнтованості крізь призму Канадської моделі виконання занять та залучення.

3. Обсяг та зміст третього розділу виходить за рамки його назви, адже окрім процесу перекладу, міжкультурної адаптації та змістової валідації COPM, він також включає аналіз документації на основі COPM, зокрема визначення особливостей заняттєвого запиту клієнтів ерготерапії та дослідження впливу COPM на клієнтоорієнтованість і заняттєву спрямованість послуг. Це свідчить про незначну невідповідність назви розділу.

Окрім зауважень, було б цікаво отримати від авторки відповіді на такі питання:

1. У першому розділі розкриваються близькі за змістом терміни, що характеризують сучасну заняттєву парадигму ерготерапії, а саме: заняттєвоорієнтована практика, заняттєвоспрямована практика, та практика на основі виконання занять. Чому для Вашого дисертаційного дослідження було обрано зосередитися саме на заняттєвій спрямованості, а не на заняттєвій орієнтованості ерготерапевтичних послуг?

2. Бажано з'ясувати, які, на думку авторки, є основні причини застосування саме терміну клієнтоорієнтованість у ерготерапії на противагу терміну пацієнт-центричність, який вже має застосування у фізичній терапії?

3. У третьому розділі зазначено, що між групами військовослужбовців/ветеранів та цивільних клієнтів було виявлено статистично значущу різницю щодо кількості визначених цілей індивідуальної програми реабілітації ($U=611,0$; $z=-2,79$; $p=0,005$) на користь військових. Які, на Вашу думку, є причини даної відмінності між групами?

4. Порівняльний аналіз проблем щодо виконання повсякденних занять між групами військовослужбовців/ветеранів та цивільних клієнтів виявив, що для військовослужбовців робота, в тому числі повернення до військової служби, займала третє місце по кількості визначених проблем, в той час як у групі цивільних заняття, пов'язані з роботою, були на сьомому місці. Чим зобумовлюється така відмінність та яке практичне значення отриманих даних?

5. Також цікаво було б зрозуміти, яка на Вашу думку причина того, що у дослідженні цивільні пацієнти/клієнти продемонстрували більшу ефективність ерготерапевтичних послуг, ніж військовослужбовці, у сферах самообслуговування ($\bar{x}=3,88$ у порівнянні з $\bar{x}=3,09$) і продуктивності ($\bar{x}=3,92$ у порівнянні з $\bar{x}=2,84$), але не у сфері дозвілля ($\bar{x}=2,5$ у порівнянні з $\bar{x}=3,45$)?

Зазначені дискусійні зауваження не є принциповими та не знижують загальної позитивної оцінки, наукової новизни та практичної значущості результатів дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим чинним вимогам. Дисертаційна робота Мангушевої Ольги Олександрівни на тему: «Використання Канадського інструмента оцінки виконання занять для підвищення клієнтоорієнтованості та заняттєвої спрямованості ерготерапевтичних послуг в Україні» є цілісним, логічно структурованим науковим дослідженням, виконаним на високому теоретико-методологічному рівні. Авторкою продемонстровано глибоке розуміння досліджуваної тематики, робота вирізняється глибиною аналізу, методичною продуманістю та виваженою і переконливою інтерпретацією результатів. Практичне значення роботи є очевидним і беззаперечним, підкріпленим рекомендацією Міністерства охорони здоров'я України застосовувати СОРМ для оцінювання клієнтів ерготерапії різних нозологічних груп. Дисертаційна робота є особисто виконаною і концептуально завершеною кваліфікаційною працею, яка відповідає

спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія, вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. №40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України №759 від 31.05.2019 р.) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її авторка – Мангушева Ольга Олександрівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія.

РЕЗЕНЗЕНТ

доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор кафедри терапії та реабілітації
Національного університету фізичного виховання
і спорту України

Олексій НІКАНОРОВ

Підпис О.Ніканорова засвідчую
Проректор з науково-педагогічної роботи
Національного університету фізичного виховання
і спорту України

Ольга БОРИСОВА